

לשבת קדש פרשת צו תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

כתובות - נ"ד

1. על עוד 'בנות' נסתפקה הגמרא האם יש להם מזונות, ונשאר בתיקו. מה הצדדים?

א. בת ארוסה - כיון שיש לה כתובה, [א' כשיטה שארוסה יש לה כתובה, ב' מדובר כשכתב לה], אף לבתה יהיה מזונות, מצד שני: כיון שתיקנו רבנן שכותבים רק בשעת נישואין, אין לבתה.

ב. בת אנוסה - לרבי יוסי ברבי יהודה הסובר שיש לאנוסה כתובה מנה, אע"פ ששילם קנס לאביה, אף לבתה יש מזונות. אבל לרבנן הסוברים יצא כסף קנסה בכתובתה: האם אף מזונות אין לה. מצד שני עיקר כתובה אין לה, שטעם כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, וזו 'הרי לא יוכל לשלחה' אבל שאר תנאי הכתובה יתכן שכן ינהגו בה.

2. אם הבעל הניח בית, אין היתומים יכולים לומר לאלמנה נזונך בבית אביך, מה הדין אם הניח בקתה?

יכולים לומר לה שההתחייבות היתה 'בבית' - ולא בביתך, אבל מזונות יש לה. ומר בר רב אשי פסק: שאפילו מזונות אין לה, ואין הלכה כמותו.

3. באלו אופנים האלמנה מפסיקה להיות נזונת מנכסי בעלה?

א. תבעוה להנשא - אם נתפייסה - אין לה מזונות. אם לא נתפייסה - אם מחמת כבוד המת יש לה מזונות, אם מחמת שאינו הגון לה, אין לה.
ב. זינתה - אין לה מזונות. וכל שכן אם כיחלה ופירכסה. ולרב יוסף רק בכיחלה ופירכסה, אבל זינתה - יש לה כיון ש'יצר אנסה'.
ג. להלכה - בקודמים יש לה, והתובעת כתובתה בב"ד - אין לה. מכרה או משכנה כתובתה, או אפותיקי לאחר - אין לה מזונות, אף שלא בפני ב"ד.

4. כיצד נהגו למעשה - האם היורשים יכולים להגבותה כתובתה ולהפסידה בכך את מזונותיה?

בבבל ובכרכים הסמוכים לה נהגו כרב וכאנשי יהודה, שיכולים. בנהרדעא ובסמוכים לה נהגו כשמואל וכאנשי גליל שאינם יכולים. רב נחמן פסק לאשה ממחוזא [בסמוך לבלב] שהיתה נשואה לבן נהרדעא, שהולכים אחר מקומו של בעלה. [נהרדעא - עד מקום שמודדין במדותיה]

5. כשבאים בב"ד להגבות כתובה לאלמנה, האם שמין ומפחיתים לה מהסכום את ערך הבגדים שלבושה בהם?

רב - שמין. שמואל - אין שמין. [ב'לקיט' - פועל - לרחב"א: דעותיהם הפוכות. ולרב כהנא דעותיהם כך אף בלקיט] מצינו משנה: המקדיש כל נכסיו, וכן המעריך עצמו - אין הגזבר נוטל מכסות אשתו ובניו, ולא בצבע שצבע או בסנדלים חדשים שלקח לשמן. ולכאורה היה נראה מכאן כשמואל, שבגדי אשתו שייכים לה, אבל אחר העיון נראה כרב כיון שהקנה לה על דעת שתשאר אצלו, ולא על דעת שתצא.

6. אלו מעשים והוראות הגמרא מביאה בענין אלמנה?

א. אחת מכלות משפחת בר אלישיב תבעה כתובתה, אמרו לה היתומים בזיון לנו בגדיך, הלכה ולבשה כל מה שיש לה, ופסק לה רבינא כרב ששמין.
ב. מעשה בשכיב מרע שאמר שיתנו נדוניה לבתו, לאחר מיתתו הוול עלות חפצי הנדוניה, פסק רב"א שהריווח ליתומים.
ג. שכ"מ אמר שווי 400 זוז מין זה ינתן נדוניה לבתי, לאחר מיתתו נתייקר היין, פסק רב יוסף שאינם צריכים לתת לה יותר מ 400 זוז.
ד. מעשה באשה שהרבתה לאכול, נתייראו בני בעלה שלאחר מיתתו תפסיד ירושתם, יעץ להם ר' יוחנן שאביהם ייחד קרקע למזונותיה, ואם היא תסכים לכך, לא תוכל לאכול יותר משיעור הקרקע, אמנם ריש לקיש סבר שלא יועיל כיון שלא בא בזה לצמצמה אלא להעדיף לה את גבייתה. ואמר להם: תנו לה, ואם לא - 'מפינא לכו רבי יוחנן מאוניכו'. אמר להם ר' יוחנן: מה אעשה, שאדם כערכי חלוק עלי.
רבי אבהו פירש בשם ר' יוחנן: אמר למזונות - ריבה לה מזונות, אמר במזונות - קצץ לה מזונות.

7. משנה - אף על פי שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה, אם רצה להוסיף אפי' מאה מנה - יוסיף. מה החידוש בזה?

לולי המשנה היינו אומרים שחכמים נתנו קצבה שלא לבייש את מי שאין לו.

8. אם נתאלמנה או נתגרשה מן הארוסין האם גובה אף את התוספת?

לת"ק: גובה את הכל. לרבי אלעזר בן עזריה: רק את המאתים, [ואלמנה מנה], כיון שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה.

9. האם וכיצד הבעל יכול לפחות לאשתו ממאתיים?

לרבי יהודה - כותב שטר של מאתים והיא כותבת התקבלתי מנה, ולאמנה. וכו' לר"מ: כל הפוחת לכתולה ממאתים, ולאמנה ממנה ה"ז בעילת זנות.